

Erkek Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumlarının Kadın Düşmanlığı Üzerindeki Etkisi

The Impact of Male University Students' Attitudes Toward Gender Roles on Misogyny

Eda GÜNGÖR^{1*} , Abdurrahim UYANIK²

¹Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Tokat, Türkiye

²Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Tokat, Türkiye

Makale Bilgisi	ÖZ
Geliş Tarihi: 09.10.2024	<p>Amaç: Ataerkil toplum düzeninin bir yansıması olarak kadınlara biçilen toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara yönelik düşmanca tutum ve davranışların temelini oluşturur. Kadın düşmanlığı, erkeklere daha fazla saygı gösterme ve kadınlara zayıf, korunmasız olarak görme eğilimindedir. Zamanla bu ideoloji, toplumu saran bir sis gibi yayılmış ve kadınlara yönelik aşağılama ile şiddeti beslemiştir. Bu çalışma erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın düşmanlığı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Örneklem ve Yöntem: Araştırma, kesitsel türde planlanarak yapılmıştır. Bu araştırmanın evreni, Ekim 2022 ile Ocak 2023 tarihleri arasında üniversitede öğrenim görmekte olan erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada veriler, "Sosyodemografik Özellikler Formu", "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)" ve "Kadın Düşmanlığı Ölçeği (KDÖ)" formları ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ANOVA, Pearson Korelasyon, Linear Regresyon testleri kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmada Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 90.09±20.93'tür. TCRTÖ alt boyutlarından en yüksek puan ortalaması geleneksel cinsiyet rolü, en düşük puan ortalaması ise erkek cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü olarak tespit edilmiştir. Kadın Düşmanlığı Ölçeği puan ortalaması 37.44±9.73 ve orta düzeydedir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumları, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünün kadın düşmanlığı üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır (p<0.001). Sonuç: Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın düşmanlığı üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.</p>
Kabul Tarihi: 19.12.2024	
Anahtar Kelimeler: Kadın düşmanlığı, mizojini, toplumsal cinsiyet rolleri, üniversite öğrencileri	

Article Information	ABSTRACT
Received: 09.10.2024	<p>Aim: As a reflection of the patriarchal social order, gender roles attributed to women form the basis of hostile attitudes and behaviours towards women. Misogyny tends to show more respect to men and see women as weak and unprotected. Over time, this ideology has spread like a fog surrounding society and has fuelled humiliation and violence against women. This study was conducted to examine the effect of gender role attitudes of male university students on misogyny. Subjects and Methods: The research was planned and conducted in a cross-sectional manner. The universe of the research consists of male students studying at the university between October 2022 and January 2023. Data in the research were collected with the "Sociodemographic Characteristics Form", "Gender Roles Attitude Scale (GROAS)" and "Hostility Towards Women Scale (HWOS)" forms. ANOVA, Pearson Correlation, Linear Regression tests were used in the evaluation of the data. Results: The total mean score of the 'Gender Role Attitude Scale' is 90.09±20.93. The highest mean score of the GRTS sub-dimensions is traditional gender role, while the lowest mean score is male gender role and gender role in marriage. The mean score of the Hostility to Women Scale is 37.44±9.73, which is at a moderate level. Gender role attitudes, gender role in marriage, traditional gender role and male gender role have a positive and significant effect on hostility towards women (p<0.001). Conclusion: It was determined that gender role attitudes have an effect on hostility towards women.</p>
Accepted: 19.12.2024	
Keywords: Hatred of women, misogyny, gender roles, university students	

doi: 10.46971/ausbid.1562986

Araştırma makalesi (Research article)

Atf vermek için/To cite: Güngör, E., & Uyanık, A. (2024). Erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerini tutumlarının kadın düşmanlığı üzerindeki etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 116-125. <https://doi.org/10.46971/ausbid.1562986>

* Sorumlu yazar/Corresponding Author: Eda Güngör, eda.gungor@gop.edu.tr

Giriş

Cinsiyet kavramı, biyolojik ve fiziksel farklılıklar temel alınarak kadın ve erkek olmayı ifade eden bir terim olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı ise, toplum ve kültürün kadın ve erkeğe atfettiği anlamları yansıtan sosyal bir statü göstergesi olarak kabul edilmektedir (Akin, 2007; Bingöl, 2014; Akkaş, 2019). Kadın ve erkek olmayı ifade eden cinsiyet kavramı yaşanan toplum ve kültür içerisinde hiyerarşik bir yapıya farklılaşarak eşitsizlik ve gücü içeren toplumsal cinsiyet kavramına dönüşmektedir. Bu hiyerarşik yapılanma nedeniyle toplumsal cinsiyet kavramı; erkeği olumlayan ve yücelten, kadını ise olumsuzlayan ve alçaltan, ataerkil egemenliği pekiştiren bir anlayışla toplumsal olarak inşa edilmiştir (Baydar ve ark., 2019). Toplumsal cinsiyet rollerinin benimsendiği ataerkil toplumlarda erkekler kadınlardan üstün görülmekte iken kadınlar sosyal, ekonomik, politik ve toplumsal dışlanmaya maruz kalmakta, toplum içinde özgür bir biçimde kendi kimlik ve kişiliklerini yaşamaları engellenmekte ve erkek egemenliği altında yaşam sürmektedirler (Baydar, 2013; Şahin, 2020; Yazgeldi, 2022). Ataerkil toplum yapısının bir sonucu olarak kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara yönelik düşmanca tutum ve davranışların oluşumunda etkili olmaktadır. Kadın düşmanlığı, erkeklere daha fazla saygı ve itibar gösterme, kadınları ise zayıf ve savunmasız olarak görme eğilimini içermektedir. Kadın düşmanlığı yıllar geçtikçe toplumu, buldukları yeri kutup ışıklarına indirgeyen bir sis gibi yutan bir ideoloji olarak gelişim göstermiştir. Ataerkilliğin tarihi boyunca var olan kadın düşmanlığı, kadınlara yönelik aşağılama ve şiddet eylemlerini kapsamaktadır (Srivastava ve ark., 2017; Işık, 2018; Suveren, 2022).

Kadın düşmanlığı şeklinde kavramsallaştırılan mizojini; kadınlara karşı her türlü önyargılı tutum, düşmanlık, nefret, tavır ve davranış olarak tanımlanmaktadır. Kadın düşmanlığı hem bireysel hem de toplumsal birçok boyutu içinde barındırmaktadır. Geleneksel bakış açıları, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, ataerkil toplum yapısı gibi faktörler; basılı yayınlar ve edebi eserlerde yer alan taciz, fiziksel ve psikolojik şiddet içerikleri, önyargı ve nefret söylemleri yoluyla üretilmekte ve devamlılığını sürdürmektedir. Bu durum hem bireysel hem de toplumsal düzeyde pek çok zararlı sonuca yol açmaktadır (Srivastava ve ark., 2017). Toplumsallaşma sürecinde, erkek egemen toplumda yetişen bireyler, kadın düşmanlığı içeren birçok etkene maruz kalmakta ve bu düşmanlığın aktarılması ile sürekliliğinin sağlanmasında kadına yönelik şiddet döngüsüne katkıda bulunmaktadır (Baydar, 2014). Ataerkil toplumlarda kadın düşmanlığı, bilinçsizce yankılanan semboller, mitler, ritüeller ve çocuk yetiştirme pratiklerine yansımakta ve gömülü hale gelmekte, bu da sonunda kendi kendini sürdüren bir sistem yaratmaktadır (Rudden, 2022). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar, öncelikle ailede başlamakta ve daha sonra okul, arkadaşlar ve çevresel etkileşimlerle şekillenmektedir. Bu bağlamda, mizojiniye yönelik tutumların da benzer bir süreçle kazanıldığı söylenebilmektedir. Özellikle üniversiteler, bireylerin farklı bakış açılarıyla tanışarak toplumsal cinsiyet rollerine yönelik kalıplaşmış tutumları sorgulayabileceği bir ortam sunmaktadır (Öngen & Aytaç, 2013). Uzun süren eğitim sürecinde merkezi bir konuma sahip olan üniversiteler, yalnızca mesleki eğitim sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin sosyal etkileşimlerini ve kişisel gelişimlerini de desteklemektedir. Bu süreçte, bireyler kendi değerlerini ve tutumlarını oluşturmaktadırlar. Gençlerde davranış ve tutum değişiklikleri, yetişkinlere göre daha hızlı olabilmektedir. Dolayısıyla, üniversite eğitimi, bireylerde olumlu tutumların gelişmesi adına önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir (Naralan & Kaleli, 2012; Evrenol Öçal, 2019; Sumbas & Erdemir, 2021).

Literatürde kadın düşmanlığına yönelik yeterli sayıda araştırma bulunmamakla birlikte toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını farklı bakış açıları ve değişkenler ile ele alan pek çok çalışma yer almaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını mizojini bağlamında ele alan bir araştırma literatürde bulunmamaktadır. Üniversitelerin topluma olumlu tutumlar kazandırmada kilit öneme sahip eğitim kurumları olduğu düşünülerek, bu çalışma erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın düşmanlığı konularında farkındalık oluşturmayı ve literatüre katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Araştırma sorusu:

1. Erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın düşmanlığı üzerinde etkisi var mıdır?

Örneklem ve Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma tanımlayıcı araştırma yöntemlerinden kesitsel yöntem kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim öğretim yılı Ocak-Şubat ayları arasında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa yerleşkesinde öğrenim gören erkek üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma evrenini en iyi şekilde temsil etmek amacıyla öncelikle ideal örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. İlgili formül üzerinden 1192 kişilik evren kümesi için %95 güven aralığı ve %5 hata payı göz önünde bulundurularak yapılan hesaplamalar sonucunda, örneklem büyüklüğünün en az 291 kişi olması gerektiği belirlenmiştir (Develi, 2020). Veri toplama süreci sonunda ise örneklem sayısı 345 kişiden oluşmuştur (n=345).

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilere Ait Bilgiler

Değişkenler	Ortalama±Standart Sapma	
Yaş	20.70±1.76 (en küçük yaş 18 - en büyük yaş 28)	
	n	%
Okul		
SHMYO	125	36.2
MYO	103	29.9
SBF	84	24.3
SBBF	33	9.6
Medeni durum		
Bekâr	336	97.4
Evli	9	2.6
Bölge		
Karadeniz	163	47.2
İç Anadolu	50	14.5
Doğu Anadolu	38	11.0
Akdeniz	28	8.1
Marmara	24	7.0
Güneydoğu Anadolu	24	7.0
Ege	18	5.2

SHMYO= Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, MYO= Meslek Yüksekokulu, SBBF= Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, SBF= Sağlık Bilimleri Fakültesi.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Özellikler Formu: Yaş, medeni durum, doğum yeri, okuduğu bölümü içeren toplam 5 sorudan oluşmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ): 38 ifadeden oluşan ölçek, Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek; kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü, eşitlikçi cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tiptedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190'dır. En düşük puan bireyin geleneksel cinsiyet rollerine olan tutumunu temsil ederken, en yüksek puan eşitlikçi cinsiyet rollerine olan tutumu ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach α değeri 0.92'dir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach α değeri ise 0.88 olarak bulunmuştur.

Kadın Düşmanlığı Ölçeği (KDÖ): 10 ifadeden oluşan ölçek, Baydar ve ark. (2019) tarafından geçerlik güvenirliği yapılmıştır. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. 7'li likert tipte bir ölçektir. Ölçekte bulunan 2. ve 3. maddeler ters kodlanmıştır. Ölçekten alınan puanın artması kadın düşmanlığının arttığını ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach α değeri 0.78'dir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach α değeri ise 0.70 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Süreci

Çalışma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu (2022/14.14) tarafından verilen etik kurul izni ile Erbaa yerleşkesinde bulunan yüksekokul müdürlükleri ve fakülte dekanlıklarından alınan kurum izniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak gönüllü olanlardan sözlü ve yazılı rızaları alınmıştır. Öğrenciler sınıf ortamında (yüz yüze) araştırmanın kapsamı hakkında bilgilendirilmiş ve gönüllülük ilkesine göre araştırmaya davet edilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Çalışmanın analizinde SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde yüzde değerleri, frekans, ortalama, ortanca, standart sapma, ANOVA, Pearson korelasyon ve Linear regresyon testleri kullanılmıştır.

Etik Kurul Beyanı

Araştırma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu (2022/14.14) alınan etik kurul onayı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Çalışmaya dahil olan erkeklerin yaş ortalaması 20.70 ± 31.76 ve %97.4'ünün bekâr olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %36.2'si Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO), %29.9' u Meslek Yüksekokulu (MYO), %24.3'ü Sağlık Bilimleri Fakültesi (SBF) ve %9.6'sı Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi (SBBF)'de öğrenim görmektedir. Katılımcıların doğdukları bölgelere bakıldığında ise %47.2'sinin Karadeniz Bölgesi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Ölçeklere Ait İstatistikler

Ölçekler ve Alt Boyutları	Ortalama $\pm$ SD	Ortanca	En düşük	En yüksek	
TCRTÖ	Eşitlikçi cinsiyet rolü	13.87 $\pm$ 5.24	14.00	7	31
	Kadın cinsiyet rolü	21.37 $\pm$ 4.80	22.00	8	31
	Evlilikte cinsiyet rolü	13.32 $\pm$ 5.06	16.00	8	39
	Geleneksel cinsiyet rolü	22.74 $\pm$ 6.27	23.00	8	40
	Erkek cinsiyet rolü	13.32 $\pm$ 5.06	13.00	6	30
	Total TCRTÖ	90.09 $\pm$ 20.93	91.00	39	164
KDÖ	Total KDÖ	37.44 $\pm$ 9.73	38.00	10	64

Tablo 2'de ölçeklere ait alt boyut ve toplam puan ortalamaları verilmiştir. TCRTÖ alt boyutlarından en yüksek puan ortalaması 22.74 ± 6.27 Geleneksel Cinsiyet Rolü iken en düşük puan ortalaması 13.32 ± 5.06 ile Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü olduğu tespit edilmiştir. TCRTÖ toplam puan ortalaması 90.09 ± 20.93 ; KDÖ puan ortalaması ise 37.44 ± 9.73 ve her iki ölçeğin de orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Bölüm Değişkenine Göre TCRTÖ Toplam Puanları ve Alt Boyutları ile KDÖ Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	n	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ	KDÖ
Bölüm		X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD
SHMYO	125	13.43±5.13	21.50±4.68	17.42±6.75	23.08±6.45	13.58±5.38	91.10±21.49	36.84±9.51
MYO	103	14.65±4.93	21.90±4.83	16.91±4.91	23.79±6.24	14.01±4.95	93.52±18.60	39.57±9.19
SBBF	33	14.57±5.79	19.42±5.78	16.15±5.64	20.18±6.30	12.54±4.80	85.33±22.46	39.15±11.15
SBF	84	13.29±5.48	21.30±4.41	15.10±6.04	21.94±5.76	12.40±4.70	86.26±21.56	35.04±9.60
F/p		F=1.59 p=0.19	F=2.28 p=0.07	F=2.69 p=0.04*	F=3.45 p=0.01*	F=1.95 p=0.12	F=2.56 p=0.05*	F=3.93 p=0.000**

Katılımcıların öğrenim gördükleri okul değişkeni ile ölçek toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişkiye dair sonuçlar Tablo 3'te belirtilmiştir. Katılımcıların öğrenim gördükleri okul ile TCRTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Buna göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin TCRTÖ toplam puan ortalamasının diğer okullarda eğitim gören öğrencilere göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin hem fakültelerde hem de sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilere göre daha fazla olumlu toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. 'Geleneksel cinsiyet rolü' alt boyut puan ortalamasının (23.79 ± 6.24) meslek yüksekokulu öğrencilerinde, 'evlilikte cinsiyet rolü' alt boyut puan ortalamasının (17.42 ± 6.75) ise sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde diğer gruplara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Bulgular neticesinde meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin diğer okullardaki öğrencilere göre geleneksel cinsiyet rolünü daha fazla benimsedikleri, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin ise diğer okullardaki öğrencilere göre daha fazla evlilikte cinsiyet rolünü benimsedikleri söylenebilmektedir.

Katılımcıların öğrenim gördükleri okul ile KDÖ toplam puanı arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0.01$). Gruplar arasında puan ortalamaları açısından çok fazla fark olmasa da meslek yüksekokulu öğrencilerinin toplam puan ortalaması diğer okullarda eğitim gören öğrencilere oranla daha yüksek bulunmuştur (39.57 ± 9.19). Bu sonuç, meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin, diğer okullardaki öğrencilere kıyasla daha yüksek kadın düşmanlığı tutumlarına sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 4. KDÖ ile TCRTÖ Total ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki

		1	2	3	4	5	6	7
1	KDÖ total	1						
2	TCRTÖ total	.244**	1					
3	Eşitlikçi cinsiyet rolü	.096	.604**	1				
4	Kadın cinsiyet rolü	.103	.663**	.108*	1			
5	Evlilikte cinsiyet rolü	.269**	.832**	.588**	.360**	1		
6	Geleneksel cinsiyet rolü	.174**	.758**	.104	.621**	.438**	1	
7	Erkek cinsiyet rolü	.254**	.852**	.428**	.438**	.697**	.623**	1

* $p<0.05$, ** $p<0.01$.

Tablo 4'te gösterilen Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre KDÖ ile TCRTÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kadın düşmanlığı ile evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü puan ortalamaları arttıkça kadın düşmanlığı puan ortalamaları da artmaktadır. Buna göre öğrenciler; evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü

tutumlarını ne kadar benimsiyorsa bir o kadar da kadın düşmanlığı besliyor denilebilir. KDÖ ile eşitlikçi cinsiyet rolü ve kadın cinsiyet rolü arasındaki ilişki de istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 5. Kadın Düşmanlığı Ölçeğinin TCRTÖ ve Alt Boyutları Üzerindeki Etkisi Basit Doğrusal Regresyon (Linear) Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişkenler	β	t	p	R ²	F
Eşitlikçi cinsiyet rolü	KDÖ	.096	1.784	.075	.009	3.183
Kadın cinsiyet rolü		.103	1.916	.056	.011	3.670
Evlilikte cinsiyet rolü		.032	5.167	.000**	.072	26.702
Geleneksel cinsiyet rolü		.034	3.276	.001**	.030	10.735
Erkek cinsiyet rolü		.254	4.867	.000**	.065	23.692
TCRTÖ Total		.244	4.653	.000**	.059	21.648

B= Standardize edilmiş Beta katsayısı, R2= Belirlilik katsayısı, F= F testi istatistiği, * $p<.05$, ** $p<.01$ anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 5’te araştırmanın bağımsız değişkeni olan TCRTÖ ölçeği eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü alt boyutlarının kadın düşmanlığı üzerindeki açıklayıcılık durumlarını belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizine ait sonuçlar gösterilmiştir. Buna göre; toplumsal cinsiyet rolleri tutumları, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünün kadın düşmanlığı üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır ($p<0.01$). TCRTÖ alt boyutlarından evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünü benimseyen öğrencilerin aynı zamanda kadın düşmanlığına yönelik tutum gösterdiği söylenebilmektedir.

Tartışma

Araştırmada TCRTÖ toplam puan ortalamasının 90.09 ± 20.93 olduğu ve TCRTÖ alt boyutlarından en yüksek puan ortalamasının geleneksel cinsiyet rolü, en düşük puan ortalamasının ise erkek cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü olduğu tespit edilmiştir. Literatürde araştırma sonuçlarını destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Durgun ve Cambaz (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin TCTRÖ toplam puanının 106.70 ± 18.68 olduğu rapor edilmiştir. Aydın ve arkadaşları (2016), hemşirelik öğrencileriyle yaptıkları çalışmada ölçeğin toplam puan ortalamasını 104.76 ± 12.67 olarak belirlemişlerdir. Zeyneloğlu’nun (2008) çalışmasında da benzer şekilde 102 puan olduğu tespit edilmiştir. Başka bir araştırma, Ankara’da yaşayan 780 erkek üzerinde gerçekleştirilmiş ve TCRÖ toplam puanı ortalamasının 113.10 olduğu belirtilmiştir (Özmete & Yanardağ, 2016). Araştırmada erkek öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolüne sahip oldukları tespit edilirken literatürde de bu durumu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Öngen & Aytaç, 2013; Yıldız & Keçeci, 2016; Karaçay ve ark., 2020; Yazgeldi, 2022).

Araştırmada KDÖ puan ortalamasının 37.44 ± 9.73 ve orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada yer alan kadın düşmanlığı ölçeği kullanılarak yapılan araştırmaların literatürde olmaması nedeniyle araştırma sonuçlarının tartışılması benzer ölçeklere göre yapılmıştır. Yapılan bir araştırmada, Mizojini Ölçeği kullanılarak öğrencilerin mizojini toplam puan ortalamasının düşük olduğu belirlenmiş, ancak erkek öğrencilerin mizojini puan ortalamalarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.001$) (Yazgeldi, 2022). Yani araştırmalar erkeklerin daha fazla kadın düşmanlığı tutumu sergilediklerini ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarının, ataerkil bir toplumda yaşayıp büyümenin olağan bir göstergesi olduğu düşünülmektedir. Erkek öğrencilerin hem geleneksel cinsiyet rolünü benimsemesi hem de kadın düşmanlığının orta düzeyde olması özellikle toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği, kadın düşmanlığı gibi konularda erkeklere yönelik çalışmalara, eğitime öncelik verilmesi gerektiğini ortaya koymasından oldukça önemlidir.

Araştırmada meslek yüksek okulunda öğrenim gören öğrencilerinin TCRTÖ toplam puan ortalamasının diğer okullardaki öğrencilere göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Meslek yüksek okulu öğrencilerinin geleneksel cinsiyet rolü alt boyut puan ortalamaları, sağlık hizmetleri meslek yüksek okulu öğrencilerinin ise evlilikte cinsiyet rolü alt boyut puan ortalamaları diğer gruplara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde sağlıkla ilgili bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmaya göre, öğrencilerin toplam ölçek puan ortalamasının 155.24 ± 21.02 olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca, hemşirelik öğrencilerinin diğer sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet rolü ile evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Kartal ve ark., 2020). Sumbas & Erdemir (2021), eğitim fakültesinde okuyan kadın ve erkek öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, erkeklerin TCRTÖ puan ortalamasının 138.18 olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre geleneksel cinsiyet rolleri tutumuna daha fazla sahip olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların öğrenim gördükleri okul ile KDÖ toplam puanı arasında yüksek düzeyde anlamlılık tespit edilmiştir ($p<0.01$). Gruplar arasında puan ortalamaları açısından çok fazla fark olmasa da sağlık ile ilgili bölümlerdeki öğrencilerin KDÖ puan ortalaması diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden daha düşük çıkmıştır. Bu çalışmada sağlık bölümlerinin kadın düşmanlığı düzeylerinin daha düşük çıkması literatür ile benzerlik göstermektedir (Zeyneloğlu, 2008; Atış, 2010; Sis ve ark., 2013; Geçer ve ark., 2017; Yazgeldi, 2022).

Araştırmada toplumsal cinsiyet rolleri tutumları, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünün kadın düşmanlığı üzerine etkisi pozitif yöndedir. Buna göre evlilikte, geleneksel ve erkek cinsiyet rollerini benimseyen bireylerin kadın düşmanlığı düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan bazı çalışmalarda kendini ataerkil olarak tanımlayan bireylerin mizojini puanını arttırdığı raporlanmıştır (Verma ve ark., 2006; Yazgeldi, 2022). Erkek katılımcılardan oluşan bu araştırmada evlilikte, erkek ve geleneksel cinsiyet rollerinin benimsenmesi toplumun ataerkil bir yapıya sahip olması ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hâkimiyet sürdüğü bir ortamda ve kültürde büyümekten kaynaklandığı ve bu düşünce yapısının da kadın düşmanlığını beslediği düşünülmektedir. Bu sonuç kadın düşmanlığını önleme ve toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği ile ilgili çalışmalarda özellikle erkeklere öncelik verilmesi gerektiğini göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma yalnızca Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Erbaa yerleşkesinde çalışmaya katılmayı kabul eden üniversite öğrencilerine uygulanmış olması araştırmanın kısıtlılığdır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın düşmanlığı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri kazanımları ailede başlayıp okulda, arkadaşlıklarla devam etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadın düşmanlığı üzerindeki etkisi dikkate alındığında bireylerin aile ortamından sonra okulda kazandıkları tutum ve davranışlar gelecekteki davranışların şekillenmesinde belirleyici olacaktır. Eğitim, bireyin kişilik gelişimine ve yaşamda başarılı olabilmesi için gereken bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazanılmasına katkıda bulunan kritik bir süreçtir. Tıpkı şiddet gibi kadın düşmanlığı ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığının da öğrenilen bir davranış biçimi olduğundan yola çıkılarak; duygu ve düşüncelerinin farkında olan bireylerin topluma kazandırılması, kadına yönelik düşmanca tutumların azaltılması ve önlenmesi, aynı zamanda da toplumsal gelişimin sağlanması için birey, aile ve

toplumların bu konuda eğitime ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Bu noktada eğitimcilere toplumda kadın düşmanlığına yönelik farkındalık oluşturma, eğitimler verme, bununla ilişkili davranışları tespit etme, önleme ve araştırmalar yapmak gibi önemli sorumluluklar düşmektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyet ve kadın düşmanlığı ile ilgili araştırmaların artırılarak problem tespiti yapılması ve sonrasında da farkındalık içeren eğitim programları oluşturularak eşitlikçi ve kadına değer veren tutum ve davranışların birey, aile ve topluma kazandırılması hedeflenmelidir.

Etik Kurul Onayı ▪ Ethical Approval of the Study

Bu çalışma Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Tarih: 26.10.2022, Etik Kod No: 13.10). ▪ This study was approved by the University of Tokat Gaziosmanpaşa Scientific Research Ethics Committee (Date: 26.10.2022, Number: 13.10).

Bilgilendirilmiş Onam ▪ Informed Consent

Çalışmaya katılan öğrencilerden yazılı ve/veya sözlü onam alınmıştır. ▪ Written and/or verbal consent was obtained from students participating in the study.

Hakem Değerlendirmesi ▪ Peer-review

Dış bağımsız. ▪ Externally peer-reviewed.

Yazar Katkıları ▪ Author Contributions

Fikir- EG, AU; Tasarım-EG, AU; Denetleme EG, AU; Malzemeler-EG, AU; Veri Toplanması ve/veya işlenmesi- EG, AU; Analiz ve/veya yorum- EG, AU; Literatür taraması-EG, AU; Kaynaklar- EG, AU; Makaleyi yazan –EG, AU; Eleştirel inceleme- EG, AU. ▪ Concept- EG, AU; Design- EG, AU; Supervision- EG, AU; Materials- EG, AU; Data Collection and/or Processing- EG, AU; Analysis and/or Interpretation- EG, AU; Literature Search- EG, AU; Resources- EG, AU; Writing Manuscript- EG, AU; Critical Review- EG, AU.

Çıkar Çatışması ▪ Declaration of Interests

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. ▪ The authors declare that there is no conflict of interest.

Finansal Destek ▪ Funding Bu araştırma herhangi bir finansman kuruluşundan/sektörden destek almamıştır. ▪ This research did not receive support from any funding agency/industry.

Teşekkür ▪ Acknowledgements

Bu çalışmanın yazarları araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere teşekkür eder. ▪ The authors of this study would like to thank the students who agreed to participate in the study.

Kaynaklar

- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9. <https://www.scribd.com/document/620967978/Toplumsal-Cinsiyet-Gender-Ay%C4%B1r%C4%B1mc%C4%B1l%C4%B1%C4%9F%C4%B1-ve-Sa%C4%9Fl%C4%B1k>
- Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları çerçevesinde ortaya çıkan toplumsal cinsiyet ayrımcılığı. *EKEV Akademi Dergisi*, (ICOAEF Özel Sayı), 97-118. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4260592>
- Atış, F. (2010). *Ebelik/ hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Aydın, M., Bekar, E. Ö., Gören, Ş. Y., & Sungur, M. A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242. 19. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455842>
- Baydar, V. (2013). Popüler kültürlerde mizojini. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turcic*, 8(12), 151-165. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5969>
- Baydar, V. (2014). *Feminist sosyal hizmet perspektifinden popüler yabancı dizilerde kadın düşmanlığının incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baydar, V., Kılıç, C., Sezen Serpen, A., & Günay, G. (2019). Kadın düşmanlığı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Fe Dergi*, 11(2), 65-77. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/902686>
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye’de kadınlık. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 108-114. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/107207>
- Develi, A. (2020). *Çalışma yeterliliği, iş tatmini ve görev performansı ilişkisini belirlemeye yönelik bir araştırma*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye.
- Evrenol Öçal, S. (2019). *Üniversite öğrencilerine yönelik geliştirilen kadına karşı her türlü düşmanca tutuma (mizojini) karşı eğitim programının etkinliğinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Geçer, H., Kartoğu, S., ve Hacıkeleşoğlu, H. (2017). Toplumsal cinsiyet ve dindarlık: üniversite öğrencileri üzerine ampirik bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(56), 494-521. <https://doi.org/10.16992/ASOS.12748>
- Işık Y. S. (2018). Yılan, su, söz: Kadın düşmanlığı ile belirsizlik korkusu arasındaki ilişkiye dair bir yorum denemesi. *Folklor/Edebiyat*, 24(93), 177-196. <https://www.proquest.com/docview/2057902189?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Scholarly%20Journals>
- Karaçay Y. S., Doğan, S. D., Aydınçülü, N., Arslan, S., & Nazik, E. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Çukurova Üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi örneği. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 104-113. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.704397>
- Kartal, A., Korkmaz, G., Taşdemir, G., Turan, T., & Akan, G. (2020). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği- Hukuku- Tarihi Dergisi*, 28(3), 372-83. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2020-74155>
- Durgun, S. K., & Cambaz, S. (2019). Ebelik/hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *NWSA Academic Journals*, 14(2), 93-103. <https://doi.org/10.12739/nwsa.2019.14.2.1b0069>
- Naralan, A., & Kaleli, S. (2012). Üniversite öğrencilerinin üniversiteden beklentileri ve bölüm memnuniyeti araştırması: Atatürk

- Üniversitesi örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-11. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/150999>
- Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48(2), 1-18. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/101330>
- Özmete, E., & Yanardağ, M. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 91-107. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/200645>
- Rudden, M. G. (2022). Misogyny and gender role straight- jackets: A psychoanalytic perspective. *Psychoanalytic Inquiry*, 42(7), 557-566, <https://doi.org/10.1080/07351690.2022.2121146>
- Sis, A., Pasinlioğlu, T., Tan, G., & Koyuncu, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(3), 181- 186. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/95104>
- Srivastava, K., Chaudhury, S., Bhat, P. S., & Sahu, S. (2017). Misogyny, feminism, and sexual harassment. *Industrial Psychiatry Journal*, 26(2), 111-113. https://doi.org/10.4103/ipi.ipj_32_18
- Sumbas, E., & Erdemir, N. (2021). Toplumsal cinsiyet algısı ile duygu düzenleme arasındaki ilişki. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39,117-125. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.170>
- Suveren, Y. (2022). Günümüz dünyasında kadın düşmanlığı (mizojini) ve görünümleri. *Sakarya Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-36. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2671225>
- Şahin, M. (2020). Dünyada toplumsal cinsiyet karşıtı (anti-gender) hareketler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(3), 654-670. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1100444>
- Verma, R. K., Pulerwitz, J., Mahendra, V., Khandekar S., Barker, G., Fulpagare, P., & Singh S.K. (2006). Challenging and changing gender attitudes among young men in Mumbai India. *Reprod Health Matters*, 14(28), 135-43. [https://doi.org/10.1016/S0968-8080\(06\)28261-2](https://doi.org/10.1016/S0968-8080(06)28261-2)
- Yazgeldi, A. (2022). *Üniversite öğrencilerinde kadına karşı her türlü düşmanca tutumun (mizojini) belirlenmesi: Düzce örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.
- Yıldız, E., & Keçeci, O. (2016). Ege üniversitesi spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 986-998. <https://doi.org/10.17719/jisr.2016.1446>
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87380>